

U ovom broju možete pročitati:

- Šta se očekuje u 1999. godini:
Radikalne promjene u medijskom ambijentu
- Monitoring: Kako su izgledali novogodišnji programi SRT i RTV BiH
- Novogodišnje naslovne strane: Poruke sa političkom pozadinom
- Transformacija državnih RTV (4)
- TV pretplata u Republici Srpskoj uz telefonski račun
- Oko monitora
- Vijesti

Novosti o medijima

◆ Novinarstvo i demokratija

◆ Mediji u tranziciji

Svake druge sedmice priprema
agencija SAFAX, Sarajevo
<http://www.mp-institut.com/>

Broj 23, Serija I

Sarajevo, 11. januar 1999.

Šta se očekuje u 1999. godini

Radikalne promjene u medijskom ambijentu

Moguće je da će 1999 godina biti prva godina nakon rata u kojoj će doći do radikalnijih promjena u medijskoj slici Bosne i Hercegovine. Tome će doprinijeti pojava Nezavisne medijske komisije (IMC) kao regulatora u osnivanju i funkcionisanju elektronskih medija, očekivani završetak transformacije državnih rtv stanica u javne servise, kao i najavljeni novi medijski zakoni. Izvjesno je da će na dosadašnju medijsku eksploziju, koja nema realno pokriće na nerazvijenom i rascjepkanom medijskom tržištu, uticati oštri zahtjevi za poštivanjem autorskih prava, programski i produkcionni standardi koje je nametnula IMC, ograničena kupovna moć čitalaca, pa i odlučnost potencijalnih oglašivača koji će svoju reklamu ubuduće davati onim medijima koji se najviše dopadaju publici.

Normalno je očekivati da će porasti interes urednika i vlasnika medija da saznaju kakav imaju položaj na medijskom tržištu.

Međutim, malo koji medij je sada zainteresovan da istraži ko ga sluša, gleda ili čita. Neki od

njih se zadovoljavaju vlastitim anketama ograničenog dometa. Javnost povremeno dobija vrlo reducirane istraživačke rezultate iz kapitalnih istraživanja javnog mnjenja, koje vrše međunarodne organizacije. Cilj ovih istraživanja je uglavnom da se ustanovi uticaj medija na razvijanje demokratskog ambijenta u BiH, a manje da postanu efikasan vodič u poslovnoj politici medija.

Ako žele da ustanove svoju strategiju na tržištu i da medijski sadržaj profilisu saglasno interesu svoje ciljne grupe i potencijalnih oglašivača, mediji bi morali biti najzainteresovaniji za razvoj nezavisnih organizacija koje će se na profesionalan način, koristeći naučno - istraživačke metode, baviti istraživanjem auditorija.

Monitoring

Kako su izgledali novogodišnji programi SRT i RTV BiH

Monitoring centar Media plana posmatrao je u noći između 31 decembra i 1 januara novogodišnje programe Srpske TV Banja Luka i TV BiH Sarajevo. Cilj je bio da se ocijeni zabavno – rekreativni, umjetnički i informativno – dokumentarni karakter novogodišnjeg televizijskog programa za koji ovdašnja javnost tradicionalno ima veliki interes.

Ocjene naših monitora – analitičara ne pretenduju na konačni sud o kvalitetu, tv dizajnu i mogućem uticaju ovih programa na raspoloženje ljudi koji su prvi dan nove godine dočekali uz televiziju. Pogotovo što, od kako postoji televizija, postoje i sporenja među tv stručnjacima o karakteru ove vrste programa, a među gledaocima šarolikost ukusa i očekivanja. Ipak se nadamo da će medijskim profesionalcima sa obje televizije ovaj osvrt dobro doći u njihovoj vlastitoj analizi programa.

SRT: Informacija bolja od zabave

Novogodišnji program Srpske Radio Televizije (SRT), započeo je već u 16 sati sa programom namijenjenim djeci. Samo dio programa je načinjen za prednovogodišnje večerice, dok je ostatak sačinjen od ranije snimljenih priloga, pretežno preuzetih od Radio - televizije Srbije, Studio Beograd. Muzika, scenografija, kostimografija, tekstovni predlošci i sl., ničim ne ukazuju da je riječ o novogodišnjem dječijem programu. Od ovog ukupnog dojma, jedino odudara prilog/kviz o genezi pojave Deda mrza. Dječiji program nije nosio posebne nazive po blokovima i prilozima, niti je sadržavao odjavnu špicu, sa imenima aktera i autora.

Centralna informativna emisija TV Dnevnik u 19,30, po prvom vanjskom utisku, ničim nije odavala novogodišnji karakter i pretpraznički ambijent. Izgled studija je bio uobičajen, kao i voditeljice. Uz poslovično dotjerano lice, nosila je skromnu toaletu, bez svečarskih detalja. Tek je

Novosti o medijima- na jednom mjestu o aktuelnim medijskim događanjima u Bosni i Hercegovini
Izlazi svakog drugog ponedjeljka na engleskom i bosanskom/hrvatskom/srpskom jeziku.
Tekstovi domaćih autora objavljuju se na jeziku kojim se autor služi.

Izdaje: **Media plan** i novinska agencija **Safax**
Urednik: Zoran Udovičić

Redakcija u Sarajevu:
Patriotske lige 30/III, Sarajevo;
Tel/fax:+387 71 213 078, 206 542
E-mail:

safax-mp@bih.net.ba

Dopisništvo u Banja Luci:
Braće Mažar 74, Banjaluka;
Tel/fax: + 381 78 17 943

<http://www.mp-institut.com/>

**PREŠTAMPAVANJE DOZVOLJENO
UZ NAZNAKU AGENCIJE I AUTORA**

Media plan i Safax zahvaljuju Fondu Otvoreno društvo Soros Sarajevo i Evropskoj komisiji – PHARE program za podršku izlaženju ovog servisa u 1998. godini.

nakon uobičajene najave vijesti dana voditeljica saopštila kako je riječ o posljednjem ovogodišnjem Dnevniku Srpske televizije.

Vijest dana je bila određivanje novog mandataru vlade RS, a kasnije su date i reakcije na tu vijest.

Vezano uz Novu godinu, kratku izjavu je najprije dao predsjednik Nikola Poplašen, a potom su uslijedile čestitke predsjednika Narodne skupštine RS Petra Đokića i premijera Milorada Dodika, koji je uz Novu godinu čestitao i dolazeći Božić.

U maniru nekadašnjih lidera

Protokolarno-svečarski dio emisije zaključen je novogodišnjom izjavom Živka Radišića, predsjedavajućeg Predsjedništva BiH (data u najavi Dnevnika), dok je sam blok predstavljen kao "razgovor". U studiju su sjedili Ž. Radišić i urednica. Izbačen je i ispis: "Razgovor vodila ...", ali nikakvog razgovora nije bilo, već prosto prigodna novogodišnja izjava predsjedavajućeg Radišića. Izjava je bila pažljivo sročena, odmjerena i uvjerljivo saopštena (nije čitana, niti se stekao dojam da je korišten tzv. tv idiot). Mada je uvijek na prvo mjesto stavljao Republiku Srpsku srpski narod, Radišić nijedanput nije propustio da odmah nakon toga kaže "Federacija BiH", ili "Bosna i Hercegovina u cjelini" i "ostali njeni narodi". Na samom početku je rekao: "obraća se svim građanima Republike Srpske i Bosne i Hercegovine". Istakao je goleme obaveze koje stoje u 1999. godini, a onda i želju "da u naredni vijek i naredni milenijum uđemo kao sretni narodi". Stekao se dojam kako se u jednom trenutku okoristio manirom nekadašnjih lidera, pa je u nabranjanju onih kojima čestita Novu godinu, doslovno rekao: "... Svim našim građanima, radnicima, penzionerima, našoj omladini i djeci ...".

U bloku koji je slijedio - pregled najvažnijih političkih događaja u RS u 1998. godini, korišten je materijal dokumentarne emisije koja je išla odmah nakon Dnevnika, o čemu će biti riječi nešto kasnije.

U ad hok sprovedenoj anketi među građanima Banjaluke, različitog pola i uzrasta, dato je gotovo unisono mišljenje kako je '98. bila bolja od prethodnih godina, a da će naredna godina biti još bolja, što je veoma indikativno u pozitivnom smislu.

Blok o svjetskim zbivanjima u '98. zaključen je informacijom Međunarodne federacije novinara (IFJ), kako je ove godine u svijetu ubijeno 50 novinara.

Nakon epp bloka i prazničnog novogodišnjeg telopa (stilizovano "1999", čije brojke "surfaju" gore-dole, te svijeće i trake, uz motive iz Larine pjesme), išla je dokumentarna emisija "Republika Srpska u 1998.". Za razliku od piktograma iz vremenske prognoze na kraju informativnih emisija, grafičko-vizuelno rješenje ovog priloga unekoliko odudara od ukupnog duha tolerancije i konstruktivnosti, koji inače krasu ovu tv kuću otkad je njeno sjedište premješteno sa Pala u Banjaluku. Na ovom telopu nema prepoznatljivih kontura granica BiH, već samo Republike Srpske, čiji su obrisi dati reljefno, ali kao izolovana vodena površina u nepoznatom okruženju! U lijevom uglu, manjih dimenzija predstavljen je grb srpskih kraljeva Nemanjića, koji se sa najavom mjeseca zbivanja povećava, zauzimajući središnje dominantno mjesto na telopu. Emisija je, naime, hronološki pregled političkih i drugih zbivanja u RS po mjesecima.

Što se tiče same emisije, ona je sadržajna i pregledna. Nije bilo iskakanja, euforije, zapaljivog rječnika i sl. Korektno su dati događaji koji imaju svebosansko (post-Dejtonsko) obilježje: nova zajednička valuta, pasoši, registarske tablice ... U uslovno negativnom političkom kontekstu, ali samo za federalno (bošnjačko) uvo, predstavljena je izjava Silajdžića, data proljetos jednom japanskom listu, kako bi BiH dozvolila NATO-u da djeluje sa njene teritorije po ciljevima u Srbiji. Možda je u cijeloj emisiji suviše apostrofirani premijer Dodik: "šesti premijer u šest godina postojanja RS", koga su novinari navodno kvalifikovali kao: "čovjek potrebne političke drskosti", ili "razarač na političkoj sceni", ili "paradigma političke hrabrosti".

Urednica je ovu emisiju zaključila neuobičajenim riječima: "Sve u svemu, '98. nije ispunila obećanja, ali nije ni ugasila nade. Taoci smo prethodnih godina: kako smo sijali, tako

smo i žnjeli “.

Bez autentične televizije

Zabavni dio novogodišnjeg programa je ubjedljivo lošiji od informativno-dokumentarnog. Najprije što pada u oči jeste ili siromašna ili nikakva svečarska dekoracija. Ilustracije radi, blok “Muzika u ’98.” je zapravo bio kolaž sekvenci sa raznih koncerata, održanih pretežno u Beogradu, uz polaznu konstataciju kako je muzička ’98. bila u znaku pop muzike, sa snažnim elementima etno muziciranja.

Audicija u “DIS pozorištu” (nema indicija kakvo je to pozorište i gdje je njegovo sjedište), nazvana “Skrivena kamera: audicija”, bila je po svemu prizemna, naročito po tekstu, po gegu, po glumi. Još su bili prizemniji skečevi, kao garnirung muzičkih numera, bilo da je riječ o tekstovima, ili o glumi .

Satak-dva uoči nove godine je bio šablon šablona na poznati prizor: narodni orkestar na podijumu, a izvodjač(i) među gostima, koji opet igraju između stolova sa kaloričnom nacionalnom sofrom. Prizor primjenljiv jednako za Novu godinu, ali i za kakvu grupnu svadbu ili slavu .

U najavi novogodišnjeg programa SRT-a, uočljiva je bila sintagma “kalendarska godina”. Mada neprecizna, jer je i ona druga “kalendarska”, u datom kontekstu imala je jasno značenje – prećutno ili tiho omalovažavanje gregorijanskog kalendara, mada širom svijeta prihvaćenog. Rezon je, otprilike, kao “to nam je nametnuto”. Ilustracije radi, božićni program SRT-a je bio neuporedivo bogatiji (trajao je praktično 24 sata), mada takođe začinjjen skromnom i neinventivnom scenografijom.

Kako god, bilo je tv programa, koji je trajao satima. Međutim, nije bilo autentične televizije. SRT je u novogodišnjoj noći gotovo isključivo posredovao druge medije, ili prije - surogate tih medija: muziku, estradu, pozorište, film. Ne treba podsjećati kako je direktan prenos autentičan tv izraz. Na satelitskim kanalima to se moglo vidjeti prilikom direktnog javljanja tokom novogodišnje noći sa njujorškog Tajms skvera, londonskog Trafalgar skvera, Jelisejskih polja u Parizu, ispred Brandemburške kapije u Berlinu, ili, ovaj put izuzetno, iz parka na Puškinovom trgu u Moskvi, gdje su Moskovljani istovremeno bučno obilježili početak proslave 200-godišnjice rođenja Aleksandra Sergejeviča Puškina. Doduše, ova opaska nije nipošto privilegija SRT-a . Slično je bilo i na federalnim tv kanalima.

TV BiH: bez novogodišnjih simbola

Novogodišnji program TV BiH pratili smo u vremenskom intervalu od 17:30, 31 decembra 1998. do 01:00 sati 01. januara 1999.. Emitirani se program naslovima i vremenskim rasporedom poklapao sa najavom objavljenom u dnevnim novinama.

Do Dnevnika 2 je emitiran ekskluzivno dječiji program, snimak upravo održanog festivala "Mali šlager" i premijera domaće TV drame "Puki".

Poslije Dnevnika 2 je emitiran program u funkciji dočekivanja ponoći između dvije godine. Sadržaj tog programa nije imperativno isključivao djecu kao eventualnu publiku, naprimjer pornografskim ili sličnim sadržajima.

Nijedan segment dječijeg programa nije bio ekskluzivno novogodišnji. Na tradicionalni bajkoviti karakter datuma podsjećao je tek voditeljski par "Malog šlagera", kostimiran kao vila i čarobnjak.

Voditeljska slatkorječivost

Centralna dnevna informativna emisija je, protivno očekivanjima, bila sivlja od godišnjeg sivog prosjeka. Manjak događaja svojstven danu pred praznike ovdje se može odlično kompenzirati jedinstvenom prilikom autorskog sumiranja protekle godine kao medijske slike.⁴

Ništa od očekivanja. Posebno neinventivan i siv je bio blok javljanja iz kantona. I ovaj su put ekranom promicale arhivske slike ili pred kamerom stajali reporteri nevični živom TV izrazu. Najavljujući izvještaje iz Banja Luke, Goražda i Mostara, voditeljica i urednica Dnevnika je naglasila zajednički imenitelj priloga kao nešto što se imperativno podrazumijeva, aneks sedam dejtonskog sporazuma. Međutim, prije priloga iz Tuzle ista voditeljica kaže da se reporter ovaj put libio političkih tema. Evo primjera tipično ovdašnjeg, mislimo na TV voditelje: tretiranje jezika kao dekorativnog elementa. Rezultat su praznoslovlje i slatkorječivost. U značenjskom rezultatu dobijete, međutim, zaključak, da je novinarstvo profesija u kojoj ste slobodni libiti se određenih tema. U karikiranoj pretpostavci koja ide tragom ovakvog voditeljskog manira novinari se neće libiti tek izložbi ptica i operacija na otvorenom srcu. Sve ostale teme će valjda prepustiti domaćicama, dimnjačarima...Dok se i oni ne počnu libiti. Kad smo već kod dekorativnosti, po medij bi bila manje zazorna prisutnost u kadru kakvog novogodišnjeg ikonografskog elementa. Nije ga bilo. Ali je bilo uobičajnog godišnjeg voditeljskog praznoslovlja. Nije zgoreg pomenuti da je informacija kojom je otvoren Dnevnik a koja se ticala kapitalne finansijske injekcije željezari Zenica, načinom na koji je predstavljena bila intonirana skoro kao stranačka propaganda. Iz izjave Harisa Silajdžića je citirana i formulacija "...Stranka za BiH uz asistenciju ostalih stranaka" a u vizualnom je bio prisutan snimak sa konferencije ove stranke. Naglašavamo, ovo nije bio stranački blok. Zašto je baš u ovom Dnevniku emitiran prilog o djevojčici ranjenoj snajperskim hicem u vrijeme agresije na BiH nije nam jasno. Ostajemo, naravno, otvoreni za objašnjenja.

Naslov programa emitiranog poslije Dnevnika 2 parodijski je citat jedne akcije povodom koje su se nedavno na Vrelu Bosne okupili dva, tri organizatora i jedan učesnik. Bombastični naslov "Udiši ljubav izdiši nemir" je parodiran odličnim priložima "Vatrenih ulica", dozirano emitiranih između muzičkih blokova. Kratke, jezgrovite, nesputane manirom ili pretenzijom "Vatrene ulice" uspijevaju praviti, sociopsihološkim značenjem nabijene krokije, kakve ne znaju napraviti takozvane ozbiljne emisije sa pretenzijom i tendencijom. Najuspješniji je primjer zapis napravljen u lokalnom vozu na relaciji Zenica- Zavidovići. Mikrofon je ponuđen slučajno zatečenim putnicima koji se predstavljaju, izriču svoje novogodišnje želje i čestitke i sve to jeste puni zapis o malom marginaliziranom životu, onom kojem je TV kao medij sklona. Različitost, raznovrsnost i autentična prisutnost ljudskog lica u novogodišnjem programu se ostvaruje i kroz kratke i jezgrovite Coca Coline reklamne numere "Spoji-osvoji". Na off pitanje šta bi uradili da osvoje nagradu odgovaraju u prolazu anonimni građani. Mnogo lošiji efekat je dobijen u slučaju kad televizija nastoji biti mudrija od tog prolaznika. Mislimo naime na "Skrivenu kameru" koja kao forma, sama po sebi zna biti zanimljiva i duhovita. Ovaj je put međutim bila neinventivna i navela nas na pomisao da ne bi bilo loše da se ubuduće uključuje tamo gdje se izriču izjave tipa "...Stranka za BiH uz asistenciju ostalih stranaka".

Dobra zabava

Muzički program koji dominira je zamišljen i ostvaren kroz četiri segmenta. Izvorna narodna, novokomponirana narodna, pop i rock muzika se predstavljaju u različitim scenografsko ambijentalnim okvirima. Publika nije prisutna jedino u prostoru rock muzike. Aktivna je publika u prostoru novokomponirane i pop muzike. Ona tamo đuska u prostoru određenom kao disco. Publika koja sluša izvornu narodnu muziku sjedi u Narodnom pozorištu gdje je prostorni odnos scena-gledalište određen na način koji više priliči kakvom teatarskom eksperimentu, čiji je cilj provociranje tjeskobe kod gledaoca. Dobar izbor izvođača i pjesama, međutim uspijeva da se otme lošem redateljskom eksperimentu. Inače je primjetno da niti u jednom muzičkom segmentu nema baš ni traga novogodišnje ikonografije. Štimung je isključivo u vlasti muzičkog sadržaja koji je na nivou odličnog presjeka onoga što se ovdje proizvodi i sluša, na svim konzumentskim nivoima, a da pri tome ne iritira estetske i kulturološke limite. Osim domaćih izvođača nastupili su i gosti iz Hrvatske, rock i pop pjevači.

Nema forsiranja kafanskog štimunga tako čestog u novogodišnjem programu na kakav smo navikli. TV stvarnost ne pokušava nadomjestiti onu pred ekranom, samo je u funkciji njenog pozitivnog podsticanja i dinamiziranja. Ako se gledalac te noći dobro osjećao u svojoj kući mali ekran je mogao biti odlična dopuna. U protivnom, niko nije svemoguć pa ni TV program. Ovaj monitoring ne može, međutim, a da ne pomene primjedbu s pozicije građanina koji već danima

trpi sivilo i zagušenje smogom. Otežano disanje kao posljedica ovoga se poklopilo sa pogledom na mali ekran. On je i preko mjere bio zagušen studijskim dimom i maglom. Publika koja je đuskala je inače bila sve i jedno u crnom. U tom smislu detalj, kao što je recimo intenzivno crvena haljina Hanke Paldum, djeluje da ekran blagotvorno prodiše.

Muzički program je počeo nastupom Indexa s pjesmom "Snijeg pade na behar na voće" a u ponoć su nastupili svi izvođači izvorne narodne muzike s pjesmom "Bosno moja". Ovo nam se čini dobrim rješenjem imajući na umu ovdašnju sklonost prebrojavanja ko je pojedinačno prvi, a ko zadnji. Pjesme su same po sebi odlične, pa ni ovdje ne bi trebalo biti eventualnog prebrojavanja, osim ako nije u pitanju neko izričito mrzovoljan i zlonamjeran. U ponoć niko imenom i pojavom nije građanima čestitao Novu Godinu. Ova konstatacija ide uz zapažanje da su se i do kraja formalizovane novogodišnje čestitke Alije Izetbegovića i Edhema Bičakčića, plasirane iz njihovih kabineta, malte ne zagubile u novogodišnjim programima i izdanjima listova. Izuzmemo li, naravno, u Dnevniku emitiranu čestitku Izetbegovića Silajdžiću, a povodom rečene "injekcije" Željezari Zenica. Zapažanje se pretvara u zamjerku uzmemo li u obzir da je prije Dnevnika gledaocima BiH TV Novu godinu čestitao zvaničnik SFOR-a. Skoro da smo blizu zaključku da će nam ovdašnji zvaničnici odsada čestitati isključivo vjerske praznike, a nedužnu Novu Godinu koja važi za cijelu planetu, predstavnici SFOR-a. Dok ih još ima. Sretnu Novu Godinu poželjele su nam doduše i marketinške numere koje su sve i jedna bile vizualno neutralne i baš i bez najskromnijeg novogodišnjeg ikonografskog elementa. Nova Godina je u ikonografskom smislu, možemo zaključiti na osnovu monitoringa naznačenog programskog uzorka, dosljedno protjerana s ovdašnjeg TV ekrana.

(Monitoring centar Media plana)

Novogodišnje naslovne strane

Poruke sa političkom pozadinom

Sarajevski dnevni listovi *Oslobođenje* i *Večernje novine* na naslovnoj strani svojih (četvorobroj) novogodišnjih izdanja u prvi plan stavljaju karikature. Preko gotovo cijele strane *Večernjih novina* je karikatura Karlosa Vestendorpa obučenog u odijelo Djeda Mraza kako u svojoj torbi nosi dvije knjige – "Uradi sam" i "Majstor u kući". Naslovi ovih knjiga imaju duboku političku pozadinu i povezani su sa zaključcima Madridske konferencije u kojima se insistira da BiH profunkcioniše kao država oslonjena na vlastite snage i političke institucije.

Oslobođenje je, pak, donijelo osjetljivu političku karikaturu na kojoj je ispisano 1999. Pri tome na jedinici piše "opozicija", a na tri devetke "SDA", "SDS" i "HDZ" (skraćeni nazivi tri nacionalne stranke u BiH). Jedinica u "strip oblaku" kaže: "Nemojte se hasiti, dogodine ćete biti nule". Karikatura nedvosmisleno odražava politički trenutak nastao nakon ujedinjenja dvije socijal-demokratske partije. (Ova karikatura je izazvala žestoku reakciju Stranke demokratske akcije SDA, koja je otpuzila uredništvo i autora za izjednačavanje krivice sve tri stranke za rat).

Oslobođenje još na naslovnoj strani objavljuje insert iz novogodišnjeg obraćanja predsjednika SDA Alije Izetbegovića pod naslovom "Bičakčić nasljeđuje Izetbegovića?" (i taj naslov bi se čak mogao povezati sa porukom iz karikature), zatim fotografiju praznično okićenog Sarajeva, kao i nezaobilaznu čestitku redakcije za Novu godinu.

Večernje novine iznad logotipa lista najavljuju dva intervjua – sa predsjedavajućim Predsjedništva BiH Živkom Radišićem i kopremijerom Vijeća ministara Harisom Silajdžićem. Između ova dva intervjua je i najava pres konferencije Alije Izetbegovića, koja je listu dobro došla da upotpuni tematski dio lista u kojem se iznose stavovi najviših državnih predstavnika.

Na naslovnoj strani Dnevnog Avaza, koji je za razliku od druga dva lista izašao kao trobroj, dominira izvještaj sa pres konferencije Alije Izetbegovića pod naslovom "BiH se kreće u⁶

pravcu Evrope” sa pozamašnom slikom predsjednika SDA, koja nije snimljena na konferenciji, već u njegovim radnim prostorima. Naslovnu stranu krasi još dvije slike – Karlosa Vestendorpa i Amora Mašovića, predsjednika državne komisije za pronalaženje nestalih, koji su po izboru čitalaca lista proglašeni ličnostima godine. Ispod toga je ispisana novogodišnja čestitka i objavljeni kuponi za nagradnu igru.

U Republici Srpskoj Glas Srpski i Dnevne nezavisne novine su takođe izašli kao četverbrojevi. Na naslovnoj strani Glasa Srpskog je izvještaj sa pres konferencije predsjednika Narodne skupštine RS Petra Đokića na kojoj je sumirao političke rezultate postignute u prošloj godini. Izvještaj krasi veliki naslov “Srpska privržena Dejtonu”, što je očeglidno i poruka koja treba da zaključi proteklu godinu. Pri dnu strane je ispisana novogodišnja čestitka redakcije, ali i čestitka za Božić, što je neobično s obzirom da se list na kioscima ponovo pojavio 4. januara, dakle tri dana prije Božića.

Naslovna strana Dневnih nezavisnih novina je satkana od velikih naslova koji aktuelišu unutrašnjost lista. Najveći naslov je “Milošević ne da Dinar”, to jest, najava izjave Petra Travara, generalnog direktora Razvojne banke RS koji smatra da nikada više neće biti uspostavljen platni promet između RS i SRJ. Lice novine karakterišu još dvije, tehnički loše, fotografije koje prikazuju grupu radnika koji traže minimalne plate kako bi mogli proslaviti Novu godinu, kao i radnike banjalučke “Čistoće” koji “pripremaju teren za doček pod vedrim nebom”. Slike imaju jasnu poruku – ukazuju na siromaštvo u Republici Srpskoj.

(Monitoring centar Media plana)

Transformacija državnih RTV (4)

O javnoj korporaciji za telekomunikacije i novoj RTV BiH (Prijedlog Upravnog odbora RTV BiH)

Privremeni upravni odbor RTVBiH je saglasno Memorandumu o razumijevanju i restrukturiranju RTV BiH, sačinio Koncept organizovanja javne radio-televizije u Bosni i Hercegovini. U tom smislu predlažu formiranje tri javne radio-difuzne institucije u BiH:

- ◆ **Radio-televizija Federacije Bosne i Hercegovine;**
- ◆ **Radio-televizija Bosne i Hercegovine i**
- ◆ **Javna korporacija Bosne i Hercegovine za telekomunikacije.**

Nacrt zakona o federalnoj RTV i koncept osnivanja RTV BiH i javne korporacije trenutno razmatra ekspertna grupa Vlade Federacije BiH.

O zakonskom rješenju federalne RTV pisali smo u zadnjem broju Novosti o medijima, dok ćemo u ovom broju govoriti o javnoj korporaciji za telekomunikacije i o Radio-televiziji Bosne i Hercegovine, kako ih vidi privremeni upravni odbor RTV BiH.

Javna korporacija – biznis kompanija

Javne korporacije su još uvijek nedovoljno poznate široj javnosti, s obzirom da je sama institucija korporacije bila nepoznata u prethodnom sistemu. Upravo uviđajući značaj rekonstrukcije javne infrastrukture, koja je u neposrednoj funkciji obnove zemlje u cjelini, sačinjen je Aneks 9, Dejtonskog mirovnog sporazuma, koji se isključivo bavi javnim korporacijama. U okviru javnih korporacija poseban značaj ima Javna korporacija za telekomunikacije BiH, koja bi svojom infrastrukturu pokrivala cijelu teritoriju zemlje, pružajući usluge prenosa i emitovanja signala svim javnim i komercijalnim rtv stanicama i telekompanijama, uključujući i usluge kablovske i satelitske distribucije programa. U okviru korporacije djelovala bi i Agencija za izdavanje licenci za emitovanje rtv programa, uz napomenu kako bi ta funkcija bila preuzeta nakon isteka mandata Nezavisne komisije za medije

(IMC).

U finansijskom pogledu, korporacija bi funkcionisala kao biznis kompanija, otvorena za privatni i ino-kapital, ali u početnoj fazi djelovanja ova javna korporacija mora računati na finansijsku podršku međunarodne zajednice.

Korporaciju bi sačinjavali potencijalni partneri iz oblasti radio-televizije, ptt, telekoma i sličnih organizacija i sistema, koji djeluju na teritoriji BiH. Predviđeno je da posao nužnog iniciranja obavi OHR najkasnije do konca ovog mjeseca, a da završni prijedlog strukture i principa rada buduće Korporacije, uključujući i vrijednost osnivačkih uloga, sačini stručni tim sastavljen od zainteresovanih partnera, u saradnji sa Komisijom OHR za uspostavu korporacije i Nezavisnom komisijom za medije. Ovaj nimalo jednostavan i obiman posao trebao bi biti završen do konca ove godine, stoji u prijedlogu Upravnog odbora RTV BiH.

Televizija za sve građane i narode

U vezi ustanovljenja nove Radio-televizije BiH postoje otvorena neslaganja oko nadležnosti entiteta i države u ovoj oblasti. Srpska strana za sada pokazuje nezainteresovanost i odbija za ovakav prijedlog. Kako god, Koncept predviđa da nova RTV BiH bude "programski i organizaciono uspostavljena u skladu sa principima rada najboljih javnih radio i TV javnih institucija u Evropi" i namijenjena je svim građanima i narodima u BiH. U tom smislu, EBU je dala punu podršku ovom projektu, a odredila je i svog specijalnog izaslanika za pružanje stručne pomoći u složenom procesu rekonstrukcije nove RTV BiH.

Nacionalna ravnopravnost u programu državne RTV ostvarivaće se ravnopravnom upotrebom službenih jezika, usklađivanjem nacionalne strukture zaposlenih, izbalansiranim planiranjem programa i načinom odlučivanja o svim fundamentalnim programskim i poslovnim pitanjima.

Nova RTV BiH će, po ovoj zamisli, emitovati na prvoj radio i tv mreži, a svojom programskom šemom i koncepcijom biti integrativni faktor zemlje. Program će imati prvenstveno zadatak da prati rad zajedničkih organa BiH, sva relevantna dešavanja u cijeloj zemlji, Evropi i svijetu. RTV BiH, a ne entitetske radio – televizije, biće član Evropske radio - difuzne unije (EBU). RTV BiH će zastupati interese i prava javnih rtv stanica u BiH. Po ovom prijedlogu RTV BiH će ugovarati dio inozemnog programa za sve javne rtv stanice, a one će osnovati zajednička tijela radi usklađivanja pitanja od zajedničkog interesa.

Nova RTV će se finansirati iz više izvora: dio pretplate (drugi dio bi pripao entitetskim stanicama), državni budžet, marketing, i dio iz profita ostvarenog u Korporaciji za telekomunikacije.

I u ovom slučaju, cjelokupan posao trebao bi biti završen do konca ove godine. Dok se ne izvrši planirana transformacija sadašnja RTV BiH će nastaviti proizvoditi i emitovati program, koristeći kao izvore finansiranja dio iz pretplate za federalnu RTV, marketing, komercijalne usluge i državni budžet, kaže se u prijedlogu Upravnog odbora RTV BiH.

TV pretplata

U Republici Srpskoj uz telefonski račun

Izmirenje pretplate na program državne radio- televizije u Republici Srpskoj vrši se preko telefonskih računa (šifra 26). Vezivanje rtv pretplate za telefon je najefikasniji metod, jer je pošta u mogućnosti da isključi telefon onima koji na vrijeme ne plate račun. Zahvaljujući tome procenat naplate je 83 posto, kažu u "Telekomu Srpske".

Novosti o medijama, br.231, serije 8
Do kraja oktobra '98 mjesečna pretplata je iznosila 10,00 jugoslovenskih dinara, odnosno 8

1, 5 KM. Odlukom Upravnog odbora SRT-a iznos za TV pretplatu povećan je za tri puta i sada iznosi 30,00 jugo-dinara ili 4 KM. Inače, iznosi na računima izraženi su u konvertibilnim markama, iako u svakodnevnom prometu ovih novčanica ima još uvijek malo.

Pravna i građansko-pravna lica koja su korisnici po nekoliko telefonskih linija, plaćaju rtv pretplatu za svaku korištenu liniju. U ovdašnjoj javnosti vodi se diskusija oko toga da li je ispravno ili nije vezivati rtv pretplatu za telefon. Prvo zato, što su mnogi građani u neimaštini već "pojeli" svoje tv aparate, i drugo, što su iz ove obaveze isključena ona domaćinstva, posebno na selu, koja nemaju telefon.

Prema prijedlogu zakona o javnoj federalnoj TV, pretplata će se plaćati uz račun za električnu energiju. Pravna lica imaju obavezu na ovu naknadu za sve prijemnike koje posjeduju. Predviđene su visoke kazne za izbjegavanje plaćanja pretplate. Pretplata za fizička lica u Federaciji BiH sada iznosi 6 KM i plaća se direktno Radio – televiziji BiH. (S.Š. – U.)

Okno monitora

Huškaško pisanje "tuđim perom"

Za razliku od dva starija sarajevska dnevnika, koji su uoči nove godine izašli kao četverbroj, Dnevni avaz je izašao kao trobroj, pa je vjerovatno iz tog razloga imao iscrpniji izvještaj sa sahrane sarajevskog taksiste, koga su nepoznata lica ubila na teritoriji Republike Srpske. Vijest o tome je izazvala veliku reakciju javnosti, jer je ovaj slučaj dio raširene prakse napada na taksiste i krađe automobila koji se odvoze u Republiku Srpsku. Sahrana tragično preminulog taksiste je obavljena posljednjeg dana minule godine.

Sporan izvještaj u broju od 3. januara ove godine, na četvrtoj strani, umjesto uobičajenog slaganja relevantnih činjenica kojim se pravi vijest/informacija/članak, počinje obimnim citiranjem efendije Čelebića koji je govorio na dženazi. Osim što je to primjer političke instrumentalizacije vjere, govor snažno odiše netolerancijom, isključivošću, prebacivanjem odgovornosti sa kriminalaca na pripadnike jednog cijelog naroda, do razmišljanja u stilu "Ćeraćemo se još".

"... Denis, podsjeća sve one koji su svjesni da ne zaspu, a one uspavane da se probude, jer ubi ga ruka pripadnika naroda čiji su junaci hajduci i drumski razbojnici, a mnogi pored ovog mezaristana nesmetano prolaze. Često se čuje da ne zaboravimo i nemojte zaboraviti, **kao da se nešto završilo** (podv. monit.), kao da se nešto davno događalo ...", poručuje efendija Čelebić.

Mada su samo dan kasnije izvještavali o dženazi na Kovačima, *Oslobođenje* i *Večernje novine* su isпустили govor ef. Čelebića, ali njihovi izvještaji, uključujući način kako su plasirani, tj. redakcijsku opremu, nisu ništa izgubili od žurnalističkog kvaliteta. Naprotiv, odbacujući praksu huškanja "tuđim perom", ili posredovanjem zapaljivog jezika, doprinijeli su, samo naizgled nevidljivom, građenju toliko nužne klime povjerenja na ovim prostorima.

Božićni program SRT-a

Ne upuštajući se detaljnije u kvalitet ponuđenog i inače obimnog božićnog programa Srpske Radio Televizije (SRT), dužni smo registrovati mirotvoran i tolerantan duh koji je izbijao iz većine emisija i priloga, bilo onih sa terena, bilo iz studija. Ukupna povoljna slika je pomućena reportažom iz Kozarca kod Prijedora, na Badnji dan. Osim neukusa vozikanja traktorom ili zaprežnim kolima sa posjećenim hrastovim stablima, te načičkanih na prikolicama i očito maliganima nakićenih mještana, gorak okus svakom objektivnom tv gledaocu uzrokovalo je neminovno sjećanje na tragične događaje baš u Kozarcu ranog ljeta '92.

Novosti i pad cijena na 23/1. siena
pak, s obzirom na okolnosti i izuzetnu složenost političkog trenutka u zemlji, ukupna9 impresija je povoljna, što se naročito odnosi na reportažu sa božićne liturgije u crkvi Svetog

preobraženja u Novom Sarajevu, odnosno u “federalnom dijelu Sarajeva”, kako je doslovno najavila voditeljica u studiju. Koliko do juče, to bi bilo u “muslimanskom dijelu Sarajeva”. I u centralnom Dnevniku u 19,30 sati su korektni izvještaji sa proslava Božića u Federaciji. Bio je i izvještaj iz Tuzle gdje je liturgiju vodio Vasilije Kačavenda, episkop Zvorničko-tuzlanske eparhije, a registrovane su i božićne čestitke Radišića i Ganića .

(Monitoring centar Media Plana)

Vijesti

OHR traži ukidanje HRT-a u BiH

Na pres konferenciji 5. januara, zamjenik visokog predstavnika za medije Simon Haselock je izjavio da OHR traži ukidanje reemitiranja programa Hrvatske radio televizije u BiH.

Negirajući pisanja nekih hrvatskih medija, Haselock je izjavio da HRT kupuje prava programa za Hrvatsku, a onda te programe nelegalno emitira u BiH. Zbog toga OHR traži dovođenje u sklad sa zakonom njihovo reemitiranje.

Zamjenik visokog predstavnika je izjavio i to da buduća federalna televizija mora osigurati prava svih konstitutivnih naroda, te da se međunarodna zajednica angažuje da omogući pravo pristupa medijima Hrvatima u BiH.

Protest mostarskih novinara

Više od dvadeset mostarskih novinara protestovalo je zbog načina organizovanja božićnog i novogodišnjeg prijema od strane člana Predsjedništva BiH i predsjednika HDZ-a BiH Ante Jelavića.

Naime, Jelavić je 31.decembra organizovao božićni prijem na koji su pozvani samo novinari iz reda hrvatskog naroda, a potpuno izostavljeni novinari koji pripadaju drugim nacijama.

To je navelo članove mostarske podružnice Nezavisne unije profesionalnih novinara BiH da upute protest zbog takvog ponašanja člana Predsjedništva BiH, naglašavajući da im je ovim činom uskraćeno pravo na informaciju, te da se ovim pokušavaju stvoriti etnički čiste redakcije.

Ipak većina medija u Sarajevu je nekako došla do informacije u kojoj se kaže da se Jelavić ponovo založio za odvojeni hrvatski kanal na federalnoj TV.

Ramazanski program na TV BiH

Rijaset Islamske zajednice u BiH izdao je saopćenje za javnost 5. januara u kojem stoji da oni nisu odgovorni niti za obim, niti za kvalitet ramazanskog programa na Televiziji BiH.

U saopćenju se navodi da je to odgovor mnogobrojnim gledaocima ove tv kuće, na pitanje zašto je ovaj program sveden na najmanju moguću mjeru.

Sa ramazanskim programom RTV BiH je počela 20. decembra. Svakodnevno se emituje, u predifitarskom terminu, od 5 do 10 minuta. Emitovan je Ramazanski koncert, više dokumentarnih emisija, a, kako je već ranije najavljeno, program će se završiti prenosom Bajram namaza.

Interesantno je da se nezadovoljni gledaoci nisu obratili televiziji, već vjerskom poglavarstvu.

Na pragu novog vijeka

👉 SLUŠAJTE SVOJIM UŠIMA! 👉 GLEDAJTE SVOJIM OČIMA! 👉 MISLITE SVOJOM GLAVOM!

Savjet Media plan Instituta:

Prof.dr Muhamed Nuhić, Hamza Bakšić (Sarajevo); Perica Vučinić (Banja Luka); mr Lenart Šetinc (Ljubljana); Prof.dr Mario Plenković (Zagreb); mr Louis de la Ronciere (Paris); mr Aleksandar Todorović (Montreux); Prof. dr Slavo Kukić (Mostar); Prof.dr. Miroljub Radojković (Beograd)